

Egyház – Kultúra – Tudomány

Beszámoló Pauer János székesfehérvári püspök emlékkonferenciájáról

A Székesfehérvári Egyházmegye rendezésében 2014. szeptember 26-án került sor az Egyház – Kultúra – Tudomány című emlékkonferenciára, amelynek keretében Pauer János (1814-1889) püspök születésének 200., halálának 125. évfordulójáról emlékeztek meg. A konferencia három előadása bemutatta Pauer székesfehérvári ásatásokban játszott szerepét, akadémiai pályafutását és az inkunábulumaiban fellelhető festett kódextörödékeit.

A megemlékezés Spányi Antal megyés püspök köszöntőjével kezdődött, melyben bemutatta elődjének példamutató egyéniségét, a papjaival törődő főpásztort és a kiváló egyházkormányzót, szervezőt.

Mentényi Klára művészettörténész, *Pauer János és a székesfehérvári ásatások* címmel tartott előadásában beszámolt az 1848-ban felfedezett királysírról, amelyről Pauer kiderítette, hogy III. Béla és felesége, Antiochiai Anna nyughelye. Későbbi ásatások során is felbukkant a tudós pap neve. 1862-ben egy fehérvári ház építése során kőfaragványok kerültek elő. Pauer ennek hatására indította meg az ásatásokat, személyesen is követve azok alakulását. Mindezek mellett tudományos munkái is születtek ebben a témában.

Pauer János tudományban elért eredményeit a MTA is elismerte, ezt bizonyítja, hogy 1858-ban felvette levelező tagjai közé. Ez volt a témája Kerny Terézia, művészettörténész *Pauer, az akadémikus* című előadásának. Ebben kiemelten foglalkozott a püspök akadémiai székfoglalóján elmondott

előadásával, az *Ösök Emléke*: Vagyis szerette-e a magyar nemzeti történetét? Voltak-e hajdan évkönyvei?-vel. Ez egy östörténeti témájú értekezés, amelyben Pauer Thuróczy János alapján feltételez egy 14. századi krónikát. Ma már tudjuk, hogy ez tényleg létezett: ez a Képes Krónika.

A konferencia záró előadását Tóvizi Ágnes tartotta, *Festett kódextörödékek Pauer János inkunábulumaiban* címmel. A főpásztor régi könyvek iránti érdeklődése igen erőteljes volt, ezt bizonyítja, hogy a könyvtár ősnymatványyaiból 455 biztosan az ő szerzeménye. Ezen ősnymatványokban találták meg az öt nagyobb és két kisebb iniciálét, amelyeket a 15. században készítettek és másodlagosan illesztették be a könyvekbe. Ezek közül az egyik egy díszes 'G' iniciálé, amely Szent Ferenc trónoló alakját ábrázolja az angyali karok körében. A képen jól olvasható Cristoforo Cortese szignója. A kor kiváló miniátorától a székesfehérvári könyvtáron kívül Párizsban és egy olasz magángyűjteményben őriznek további alkotásokat.

A másik négy nagyméretű iniciálét ugyanaz a kéz festette. A négy betű a következőket ábrázolja: 'O' iniciálé Péter apostol alakjával, 'L' iniciálé a karjait a mellén összekulcsoló prófétával, 'U' iniciálé egy másik prófétával, aki egyik kezével a fejét támasztja, másikkal felfelé mutat, végül a negyedik 'M' iniciálé szintén egy prófétát ábrázol íjjal a kezében. Az iniciálék vizsgálata alapján Tóvizi Ágnes arra a következtetésre jutott, hogy egy Velencében működő miniátor, az úgynevezett San Michaelé a Murano mester körét idézik fel.

Mindezek mellett szó volt a kéziratok katalógizálása közben újonnan előkerült

diszítésekről, amelyek szintén Murano mester stílusában készültek. Korábban azért nem figyeltek fel rá, mert ezt a könyvtár egyik – feltehetően a 16. századból származó – antifonáléjába ragasztották be.

Az emlékülés jól rávilágít arra, hogy Pauer János élete és munkássága kiemelkedő jelentőséggel bír nemcsak a katolikus egyház életében, hanem a magyar kultúrában is. Azt gondolom, hogy nélküle intézményünk sokkal szegényebb lenne.

Stempely Irén

Székesfehérvári Püspöki Könyvtár

Fotó: Lakata Pál

Ars Sacra Fesztivál a Pápai Református Gyűjteményekben

■ Az idei évben első alkalommal rendhagyó kulturális eseményhez csatlakozott intézményünk, amelyben könyvtár, levéltár és múzeum szoros szimbiózisban éli mindennapjait. Igyekszünk minden lehetőséget kihasználni, hogy minél szélesebb körben kapcsolódhassunk be a kulturális vérkeringésbe. Örömmel vettük a „hívó szót” és álltunk az Ars Sacra Fesztivál missziója mellé, amely a keresztyén kultúrkörhöz tartozó szakrális művészet értékeire, kulturális örökségünk vallási emlékeinek megismerésére, gazdagságára, szépségeire hívja fel a figyelmet. Az eseményen dr. S. Lackovits Emőke néprajzkutató és egyben a pápai egyházművészeti kiállítás kurátora invitálta az érdeklődőket egy lebilincselő,

sokszínű tárlatvezetésre. A folyosó tárlóit végigjárva a dunántúli reformátusság vallástörténeti hagyatékával, liturgikus tárgyaival, keletkezésük történetével és a protestáns hagyománnyal ismerkedhetünk meg mélyrehatóan. Az előadásban többek között szó esett a magyar református egyházra jellemző sajátos díszítőművészetről, a díszítések szimbolikájáról, növényi és állati jelképekről, valamint ezek bibliai összefüggéseiről. Ehhez kapcsolódóan a történeti könyvtártermünkben, múzeumi kézműves foglalkozás keretében készítettünk református jelképet ábrázoló medált, melyen a pelikán, a Kálvin-csillag, illetve Isten Báránya elevenedik meg. A délután során az érdeklődőknek lehetőségük nyílt a pápai református